

STORTINGET

Innst. 200 S

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra finanskomiteen

Prop. 42 LS (2021–2022)

Innstilling fra finanskomiteen om Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse av forordning (EU) 2019/2160 og direktiv (EU) 2019/2162 i EØS-avtalen

Til Stortinget

Sammendrag

Norske banker og kredittforetak finansierer sin utlånsvirksomhet i hovedsak ved å motta innskudd og utstede obligasjonslån og lignende i verdipapirmarkedene. Obligasjonslånene er for det meste obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). OMF er sikre plasseringer for investorer, og derfor billig finansiering, som igjen kan gi lavere utlånsrenter til bankkundene. Grunnen til at OMF er sikre for investorer, er at investorene har fortrinnsrett til pantsikrede boliglån og andre eien-deler i tilfelle OMF-utstederen ikke skulle kunne gjøre opp for seg. OMF-investorene har da rett til dekning av sine krav før alle andre.

Etter at dagens norske OMF-regelverk ble innført i 2007, har OMF blitt en viktig finansieringskilde for det norske banksystemet. Norske OMF er attraktive plasseringer for norske og internasjonale investorer. Mens Norge og en del andre land i flere år har hatt velfungerende markeder for OMF, varierer OMF-markedene betraktelig ellers i Europa, både i utbredelse og regulering. I 2019 ble det derfor vedtatt et direktiv som skal sikre at alle EU-land har et regelverk for OMF-utstedelse som oppfyller en rekke minstekrav, samt en endringsforordning som justerer bankenes kapitalkrav for investerin-

ger i OMF. Direktiv (EU) 2019/2162 (OMF-direktivet) er et minimumsdirektiv som gir nasjonale myndigheter stor fleksibilitet, så lenge de nasjonale reglene er minst like strenge som i direktivet. OMF-direktivet og endringsforordningen (forordning (EU) 2019/2160) er EØS-relevant, men foreløpig ikke innlemmet i EØS-avtalen.

Utkastet til EØS-komiteébeslutning om endring av EØS-avtalens vedlegg IX (finansielle tjenester) gjelder innlemmelse av direktiv (EU) 2019/2162 (OMF-direktivet) og forordning (EU) 2019/2160 om endringer i forordning (EU) nr. 575/2013 (kapitalkravsforordningen, CRR). Rettsaktene er nærmere omtalt i avsnitt 2.4. Økonomiske og administrative konsekvenser ved gjennomføring av rettsaktene er omtalt i kapittel 9.

Gjennomføring av en EØS-komiteébeslutning om innlemmelse av OMF-direktivet krever lovendringer. Det er dermed nødvendig med Stortingets samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning, jf. Grunnloven § 26 annet ledd.

CRR er gjennomført i CRR/CRD IV-forskriften § 2. Departementet kan dermed gjennomføre forordning (EU) 2019/2160, som endrer reglene om OMF i CRR artikkel 129, ved endringsforskrift til CRR/CRD IV-forskriften. Som følge av at CRR er gjennomført i norsk rett i forskrift, forutsetter ikke selve inkorporasjonen i norsk rett av forordning (EU) 2019/2160 lovendringer. Forordning (EU) 2019/2160 gjelder relativt avgrensede og tekniske endringer til én bestemmelse i CRR, og departementet anser ikke at forordningen i seg selv gjelder en sak av stor viktighet som krever Stortingets samtykke etter Grunnloven § 26 annet ledd. Forordningen er imidlertid nært knyttet til OMF-direktivet og inngår i samme utkast til EØS-komiteébeslutning. Departementet ber derfor også om Stortingets samtykke til godkjenning av

de delene av EØS-komiteebeslutningen som omhandler forordningen.

En forskriftsendring som inkorporerer forordning (EU) 2019/2160 i norsk rett, kan ikke tre i kraft før det er fattet beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse av forordningen i EØS-avtalen og slik EØS-komiteebeslutning har trådt i kraft. Tidspunktet for ikrafttredelse av EØS-komiteens beslutning avhenger av om en eller flere EØS/EFTA-stater tar konstitusjonelt forbehold, og i tilfelle når slike forbehold blir løftet.

For at det foreslåtte OMF-regelverket skal fungere etter hensikten, er det særlig viktig at den nevnte forordningen raskt innlemmes i EØS-avtalen. Så lenge en EØS-komiteebeslutning om innlemmelse av forordning (EU) 2019/2160 i EØS-avtalen ikke er satt i kraft, får ikke norske banker og kredittforetak lavere kapitalkrav når de investerer i OMF premium utstedt av foretak i EU. Gjennomføringen av det nye OMF-regelverket for norske utstedere vil også vanskeligjøres, siden norske forskriftsregler om OMF premium ikke kan vise til CRR artikkel 129, som endret av forordning (EU) 2019/2160.

Som omtalt i kapittel 2, har Norge i flere år hatt et velfungerende marked for OMF. Slike obligasjoner er i dag en viktig finansieringskilde for det norske banksystemet. Norske kredittforetak utsteder OMF både i det norske og det internasjonale markedet. Av hensyn til markedenes tillit til at norske foretaks utstedelse av OMF fullt ut er i tråd med det samme rammeverket som gjelder for utstedelser av OMF i EU, er det hensiktsmessig at direktivet og forordningen er innlemmet og satt i kraft i EØS-avtalen før ikrafttredelsesdatoen i EU, som er 8. juli 2022. For å ivareta Norges interesser i saken, som er raskest mulig innlemmelse og gjennomføring av disse rettsaktene i norsk rett, bør Norge unngå et langvarig konstitusjonelt forbehold eller å utsette innlemmelsen av rettsaktene i EØS-avtalen.

Det er ikke truffet beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse av direktiv (EU) 2019/2162 og forordning (EU) 2019/2160 på tidspunktet for fremleggelse av denne proposisjonen. Departementet er kjent med at en slik beslutning kan bli fattet etter ventet tidspunkt for behandling av denne proposisjonen i Stortinget, eller i tidsrommet mellom fremleggelse av proposisjonen og behandlingen av den i Stortinget.

Det bes på denne bakgrunn om Stortingets samtykke til innlemmelse av direktivet og forordningen i EØS-avtalen. Det forventes ikke vesentlige endringer i den endelige beslutningen i EØS-komiteen. Dersom den endelige beslutningen likevel skulle avvike vesentlig fra utkastet som er vedlagt proposisjonen her, vil saken bli forelagt Stortinget på nytt.

Utkast til en EØS-komiteebeslutning om innlemmelse av direktiv (EU) 2019/2162 (OMF-direktivet) og forordning (EU) 2019/2160 følger som trykte vedlegg til proposisjonen i uoffisiell norsk oversettelse. Uoffisielle

norske oversettelser av direktivet og forordningen følger også som trykte vedlegg.

Utkastet til EØS-komiteens beslutning om innlemmelse av forordning (EU) 2019/2160 og direktiv (EU) 2019/2162 i EØS-avtalen inneholder en fortale og fire artikler.

Artikkel 1 fastsetter at endringer som følger av forordning (EU) 2019/2160 og direktiv (EU) 2019/2162, skal gjelde for forordning (EU) 575/2013, direktiv 2014/59/EU, direktiv 2009/65/EF og forordning (EU) 2019/1156, som er en del av EØS-avtalen vedlegg IX. Artikkelen fastsetter i punkt 4 en teknisk EØS-tilpasning til direktiv 2019/2162 (OMF-direktivet).

Artikkel 2 fastslår at den islandske og den norske språkversjonen av forordningene gis gyldighet og kunnngjøres i EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende.

Artikkel 3 regulerer når beslutningen trer i kraft. Ikrafttredelsestidspunktet er ikke fastsatt på tidspunktet for fremleggelse av denne proposisjonen.

Artikkel 4 fastslår at beslutningen skal kunnngjøres i EØS-avdelingen og i EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende.

Utkastet til EØS-komiteens beslutning følger vedlagt. Utkastet er utarbeidet av EFTA-sekretariatet og ligger til behandling hos de respektive EØS/EFTA-statene.

Direktivet og forordningen er EØS-relevante, og departementet anbefaler at Stortinget samtykker til innlemmelse av direktivet og forordningen med tilpassningstekst i EØS-avtalen.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Frode Jacobsen, lederen Eigil Knutsen, May Britt Lagesen, Tellef Inge Mørland og Mona Nilsen, fra Høyre, Tina Bru, Mahmoud Farahmand, Heidi Nordby Lunde og Helge Orten, fra Senterpartiet, Kjerstin Wøyen Funderud, Sigbjørn Gjelsvik og Geir Pollestad, fra Fremskrittspartiet, Liv Gustavsén og Roy Steffensen, fra Sosialistisk Venstreparti, Kari Elisabeth Kaski, fra Rødt, Marie Sneve Martinussen, fra Venstre, Sveinung Rotevatn, fra Miljøpartiet De Grønne, Lan Marie Nguyen Berg, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til at samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse av forordning (EU) 2019/2160 og direktiv (EU) 2019/2162 i EØS-avtalen behandles i denne innstillingen. Lov om endringer i finansforetaksloven og verdipapirfondloven (obligasjoner med fortrinnsrett) behandles i Innst. 199 L (2021–2022).

Komiteen viser til at norske banker og kredittforetak finansierer sin utlånsvirksomhet i hovedsak ved å motta innskudd og utstede obligasjonslån og lignende i verdipapirmarkedene. Obligasjonslånene er for det meste obligasjoner med fortrinnsrett (OMF), som sikrer investorer gjennom fortrinnsrett til pantesikrede boliglån og andre eiendeler i tilfelle OMF-utstederen ikke skulle kunne gjøre opp for seg. OMF-investorene har da rett til dekning av sine krav før alle andre. Slike sikre plasseringer gir billig finansiering som igjen kan gi gunstige utlånsrenter til bankkundene.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne, viser til at mens Norge og en del andre land i flere år har hatt velfungerende markeder for OMF, varierer OMF-markedene betraktelig ellers i Europa, både i utbredelse og regulering. I 2019 ble det derfor vedtatt et direktiv som skal sikre at alle EU-land har et regelverk for OMF-utstedelse som oppfyller en rekke minstekrav, samt en endringsforordning som justerer bankenes kapitalkrav for investeringer i OMF. OMF-direktivet er et minimumsdirektiv som gir nasjonale myndigheter stor fleksibilitet, så lenge de nasjonale reglene er minst like strenge som i direktivet. OMF-direktivet og endringsforordningen er EØS-relevante, men foreløpig ikke innlemmet i EØS-avtalen.

Flertallet viser til at OMF-direktivet bygger på de samme prinsippene som dagens norske OMF-regelverk, og at det ikke trengs større endringer for å tilpasse det norske regelverket til direktivet. For å unngå forstyrrelser i norske bankers tilgang på finansiering eller usikkerhet i internasjonale markeder om kvaliteten på norske obligasjoner med fortrinnsrett bør derfor regelverksendringer tre i kraft samtidig i Norge og EU sommeren 2022. I tillegg vil gjennomføring av direktivet bidra til å styrke det norske regelverket på enkelte punkter, blant annet slik at likviditetsrisikoen kan bli redusert og investorbeskyttelsen forbedret. Lovforslaget bygger på et utkast utarbeidet av Finanstilsynet, som departementet hadde på høring i 2020.

Flertallet viser for øvrig til merknadene i Innst. 199 L (2021–2022).

Flertallet viser til at det på vanlig måte kan bli fattet en EØS-komiteébeslutning etter ventet tidspunkt for behandling av denne proposisjonen i Stortinget, eller i tidsrommet mellom fremleggelse av proposisjonen og behandlingen av den i Stortinget, men det forventes ikke vesentlige endringer i den endelige beslutningen i EØS-komiteen. Dersom den endelige beslutningen likevel skulle avvike vesentlig fra utkastet som er vedlagt proposisjonen her, skal saken bli forelagt Stortinget på nytt.

Flertallet viser til at siden endringene som foreslås i det norske OMF-regelverket, er begrensede, vil også de økonomiske og administrative konsekvensene for OMF-utstedere, investorer og myndigheter være begrensede. Tilpasningen av det norske OMF-regelverket til det felleseuropeiske regelverket antas å bidra til å forenkle vurderingene for utenlandske investorer av norske OMF, noe som kan lette tilgangen på finansiering i europeiske markeder for norske OMF-kredittforetak og deres eierbanker.

På denne bakgrunn slutter flertallet seg til proposisjonens innhold.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne viser til egne merknader i Innst. 199 L (2021–2022) som begrunner hvorfor disse medlemmer går imot innlemmelse av forordning (EU) 2019/2160 og direktiv (EU) 2019/2162 i EØS-avtalen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt vil påpeke at det i proposisjonen bes om forhåndssamtykke til innlemmelse av en forordning og et direktiv som så langt ikke er behandlet i EØS-komiteen. På prinsipielt grunnlag mener disse medlemmer det er feil at Stortinget gir slikt samtykke før EØS-komiteen har behandlet saken og det foreligger en EØS-komiteébeslutning som Stortinget konkret kan ta stilling til innholdet i.

Uttalelse fra utenriks- og forsvarskomiteen

Komiteen har forelagt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen, som i brev av 16. mars 2022 viser til sine respektive partiers merknader i finanskomiteens utkast til innstilling og har ingen ytterligere merknader.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k:

Stortinget samtykker til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse av forordning (EU) 2019/2160 og direktiv (EU) 2019/2162 i EØS-avtalen.

Oslo, i finanskomiteen, den 17. mars 2022

Eigil Knutsen

leder

Heidi Nordby Lunde

ordfører